

Riktlinje

Handläggning inom barn och familj

Herrljunga
kommun

Dokumentinformation

Diarienummer: SN-2025-00122
Fastställt: Socialnämnden 2014-10-28 § 90
Senast reviderad: Socialnämnden 2025-06-10 § 67
Giltig från: 2025-07-01
Giltig till: 2030-06-01
Dokumentansvarig: Verksamhetschef IFO/Socialt stöd

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Dokumentets syfte och tillämpning	5
1.2 Socialnämndens ansvar och vägledande principer	5
1.3 Handböcker	5
1.4 Samverkan	6
1.5 Delegation	6
2 Barnperspektivet och barnens delaktighet	6
2.1 Barnperspektivet	6
2.2 Barnkonventionen	6
2.3 BBIC – Barns behov i centrum	7
3 Handläggning och dokumentation	7
3.1 Anmälan / Skyddsbedömning	7
3.1.1 Anonymitet	7
3.1.2 Anmälan från polisen	8
3.2 Förhandsbedömning/aktualisering	8
3.3 Utredningstid och beslut att förlänga utredningstid	8
3.4 Utredningsplan	9
3.5 Barnets delaktighet i utredningen	9
3.6 Journalföring	10
3.7 Utlåtanden / referenssamtal	10
3.8 Utredningens innehåll	11
3.9 Analys och bedömning	12
3.10 KommunikERING	12
3.11 Avsluta utredning, beslut och överklagan	12
4 Placerade barn och unga	13
4.1 Vårdplan	13
4.2 Genomförandeplan	13
4.3 Placeringsalternativ	13
4.3.1 Jourhem	13
4.3.2 Familjehem	14
4.3.3 Privatplacering	14
4.3.4 Hem för vård eller boende – HVB	14
4.3.5 Särskilt Ungdomshem – SIS	15
4.3.6 Skyddat boende	15
4.4 Uppföljning – familjehem eller HVB	15
4.4.1 Övervägning kontra omprövning	16

5 Öppna insatser	16
5.1 Kontaktperson och kontaktfamilj	17
6 Hedersrelaterat hot och våld	17
7 Handläggning utifrån lagen om vård av unga (LVU)	18
7.1 Omedelbart omhändertagande	18
7.2 Ansökan om vård	18
7.3 Utreseförbud	18
7.4 Uppföljning, övervägande och omprövning vid placering	18
7.5 Flyttningsförbud	19
8 Vårdnadsöverflyttning	19
9 Unga lagöverträdare	20
9.1 Socialnämndens brottsförebyggande ansvar	20
9.2 Yttrande till åklagarmyndighet	20
10 Överflyttning av ärende till annan kommun	21

1 Inledning

1.1 Dokumentets syfte och tillämpning

Riktlinjerna ska främst ses som en vägledning i handläggning av ärenden gällande barn och unga i Herrljunga kommun. De ger en generell beskrivning av utredning samt bedömning av barn och ungas behov av stöd och/eller skydd. Riktlinjerna ska vara vägledande för socialsekreterare som handlägger dessa ärenden och därvid bidra till enhetliga bedömningsgrunder för att garantera rättssäkerhet samt god kvalitet.

Riktlinjerna baseras på lagstiftning, huvudsakligen Socialtjänstlagen (SoL), Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), Offentlighets- och sekretesslag (OSL) samt barnkonventionen. Vidare lagar samt föreskrifter, allmänna råd, handböcker samt kunskapsstöd från exempelvis Socialstyrelsen ska också användas som stöd i hela handlägningsprocessen. Som komplement till riktlinjen finns rutiner som syftar till att förtydliga arbetsmoment i handlägningsprocessen.

1.2 Socialnämndens ansvar och vägledande principer

Enligt 18 kap 1§ SoL har socialnämnden ett ansvar för barn och unga som bor i kommunen, att arbeta för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden, främja allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling i nära samarbete med vårdnadshavare och andra som ansvarar för barns och ungas dagliga omsorg. Nämnden ska också bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa¹, med mera. Socialnämndens övergripande ansvar för barn och ungas uppväxtförhållanden regleras i 18 kap SoL.

Denna riktlinje avser nämndens ansvarsområde som innefattar handläggning av enskilda ärenden som kommer till nämndens kännedom genom ansökan, anmälan eller information på annat sätt.

Utredningar ska genomsyras av *saklighet*, *opartiskhet* och *likabehandling*. Utredningen ska bedrivas på så sätt att ingen onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Utredningen ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.

1.1 Handböcker

I arbetet med handläggning av barn och unga finns flertalet handböcker utgivna av Socialstyrelsen som arbets- och metodstöd. Exempel på handböcker som är väsentliga inom handläggning av barn och unga:

- Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2021). Handboken kompletterar SOSFS 2014:5
- Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen (Socialstyrelsen, 2015). Handboken kompletterar SOSFS 2014:6
- Placerade barn och unga (Socialstyrelsen, 2020). Handboken kompletterar SOSFS 2012:11
- Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2012)
- Att samtala med barn (Socialstyrelsen, 2018)
- Grundbok i BBIC (Socialstyrelsen, 2018) samt Metodstöd för BBIC (Socialstyrelsen, 2018)

¹ 18 kap. 2 § 1 st SoL

- Barn och unga som begår brott (Socialstyrelsen, 2020). Handboken kompletterar Socialstyrelsens allmänna råd HSLF-FS 2019:30
- LVU – Handbok för socialtjänsten (Socialstyrelsen, 2020)
- Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso-och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (Socialstyrelsen, 2016)

Observera att revideringar av handböcker kan komma att göras och ytterligare handböcker kan tillkomma inom verksamhetsområdet efter att socialnämndens riktlinjer fastställts. Det är upp till socialsekreterare att säkerställa att man använder den senaste versionen som finns på Socialstyrelsens hemsida.

1.4 Samverkan

Ärenden gällande barn och unga ställer synnerligen höga krav på samverkan. Insatser ska utformas tillsammans med den enskilde och i samverkan med andra berörda. I frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa ska nämnden samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs och ta initiativ till att samverkan kommer till stånd.² Även i förvaltningslagen (FL) regleras myndigheters skyldighet att samverka externt såväl som internt. Samverkan ska ske med den enskildes samtycke och delaktighet.

Skyldighet att samverka bryter inte sekretessen, vilket innebär att vårdnadshavares samtycke krävs för att deras och barnets situation ska kunna diskuteras i samverkan med andra.

1.5 Delegation

Enligt 6 kap. 33 § Kommunallagen får en nämnd uppdra åt en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller grupp av ärenden. Delegation för beslut inom ramen för utredning och insats regleras i socialnämndens delegationsordning.

2 Barnperspektivet och barnens delaktighet

2.1 Barnperspektivet

Socialtjänstens arbete ska genomsyras av barnperspektivet. Så långt det är möjligt ska socialtjänsten ta reda på hur barn och unga upplever och uppfattar sin egen situation och sina behov och se de olika beslutsalternativen utifrån barnets synvinkel. Utredningen ska handla om och centrera kring barnet. Barnet ska kontinuerligt, under hela ärendets gång, få information vid åtgärder som rör barnet, ex. om vad en utredning innebär och vad som händer i utredningsprocessen. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och den som lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet tagit emot och förstått informationen³. Både barnet och vårdnadshavaren ska få information om sina rättigheter.

Följden av ett beslut för ett enskilt barn eller ungdom ska följas upp och analyseras i verksamheten.

2.2 Barnkonventionen

Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen lag vilket innebär att barn och ungas rättigheter sedan dess fått en starkare ställning. Barnkonventionen bidrar till att belysa barn och ungas rättigheter i

² 18 kap. 6 § SoL

³ 3 kap. 3 § SoL

samtlig offentlig verksamhet. Hänsyn ska tas till den i beslut och verksamhet. Barnkonventionen reglerar inte rätten att överklaga beslut, varför barnkonventionen i relation till utredningsförfarande beskrivs vidare i Socialstyrelsens handböcker⁴.

2.3 BBIC – Barns behov i centrum

Utredningsförfarandet i ärenden om barn och unga ska ske enligt BBIC, ett arbetssätt framtaget av Socialstyrelsen för socialtjänstens myndighetsutövning. Arbetssättet omfattar all handläggning gällande barn- och ungdomsärenden, så som förhandsbedömning, utredning, planering och uppföljning av insatser. Hur arbetssättet ska genomföras finns beskrivet i Socialstyrelsens Grundbok i BBIC och Metodstöd för BBIC.

3 Handläggning och dokumentation

3.1 Anmälan / Skyddsbedömning

När en anmälan, skriftlig eller muntlig, inkommer ska det omedelbart göras en skyddsbedömning om det finns akut behov av skydd för barnet. Bedömningen ska dokumenteras. För barn, personer under 18 år, ska dokumentationen göras i en personakt⁵. Alla anmälningar gällande barn ska vara digitalt sökbara.

Den omedelbara skyddsbedömningen regleras i 20 kap. 1 § SoL, där det framgår att barnets behov av skydd ska bedömas samma dag eller senast dagen efter om anmälan inkommer sent på dagen⁶. Vårdnadshavare och barn får kontaktas vid skyddsbedömning. Finns behov av ytterligare information för att beslut ska kunna fattas ska anmälaren kontaktas för vidare information.

Huvudregeln är att en utredning ska inledas utan dröjsmål om det inte går att utesluta att barnet behöver skydd eller stöd av socialtjänsten. För beslut om att inte inleda utredning ska kunna fattas ska det stå klart att barnet inte är i behov av skydd och stöd från socialtjänsten. Vid misstanke om barnmisshandel, sexuella övergrepp och om barn bevittnat våld i hemmet ska utredning som regel alltid inledas.

Inkommer en anmälan avseende ett barn i en familj där det finns flera barn ska en bedömning göras om utredning ska inledas eller inte även avseende dessa barn. Vid anmälan om misstänkt våld eller sexuella övergrepp ska som regel syskonens behov av insatser utredas. Separat rutin återfinns i ledningssystemet.

Begränsningar i anmälningsskyldigheten avser följande; ofödda barn, unga över 18 år samt i förhållanden där barn inte ännu finns (exempelvis familj som väntar barn via adoption).

3.1.1 Anonymitet

Socialnämnden kan inte garantera anmälaren anonymitet när denne väl har uppgivit sitt namn. Denna kan i vissa fall provas enligt 25 kap 7 § OSL. Där anges att sekretess kan komma ifråga om det antas att fara uppkommer för den som har lämnat uppgiften, eller någon närstående till denne, utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. Den som gjort anmälan i tjänsten kan inte vara anonym.

⁴ Handläggning och dokumentation i socialtjänsten, kapitel *Barnkonventionen och barnperspektivet i svensk lagstiftning*

⁵ 20 kap. 1 § SoL

⁶ Prop. 2012/13:10 s.60

Barn som fyllt 15 år kan själva föra sin egen talan och ta kontakt med socialtjänsten.

3.1.2 Anmälan från polisen

Från polisen inkommer anmälningar som avser brottsmisstanke där barn under 18 år är misstänkta. Om barnet är under 15 år träffar polisen oftast inte barnet för förhör. Företrädare (socialsekreterare) för nämnden kan begära att förhör med barn hålls om det finns särskilda skäl, exempelvis vid pågående utredning enligt socialtjänstlagen.

3.1.3 Bekräftelse av anmälan

Mottagandet av anmälan ska bekräftas. Om anmälaren är anonym, bestäm om möjligt att personen hör av sig vid en särskild tidpunkt för eventuella frågor. Till den som gjort anmälan i tjänsten ska en skriftlig bekräftelse sändas som ett bevis på att anmälan mottagits. Anmälningar från myndigheter med anmälningsskyldighet enligt 19 kap. 1 § SoL bör inkomma skriftligen. Vid akuta anmälningar, uppmana till en skriftlig anmälan som komplement till informationen som framkommit framledes.

Socialnämnden får informera anmälningsskyldiga som har gjort en anmälan om en utredning har inletts eller inte, samt om en utredning pågår. Uppgifter om utredning ska lämnas till myndighet med anmälningsplikt enligt 19 kap. 1 § SoL om myndigheten begär det.

3.2 Förhandsbedömning/aktualisering

Begreppet förhandsbedömning definieras såsom bedömningen om en fråga kan leda till åtgärd eller om en åtgärd är önskvärd eller behövlig, då det inte är självklart att utredning ska inledas. Förhandsbedömningen innehåller insamlande av uppgifter i syfte att kunna fatta beslut om utredning enligt 20 kap 2 § socialtjänstlagen ska inledas eller inte. En förhandsbedömning får inte enligt lag ta mer än 14 dagar.

Hur en förhandsbedömning ska genomföras finns beskrivet i Socialstyrelsens handbok *"Utreda barn och unga"* i kapitlen under avsnittet *"Aktualisera och förhandsbedöma"*.

3.3 Utredningstid och beslut att förlänga utredningstid

Utredningen syftar till att ta fram ett tillförlitligt och tillräckligt underlag för nämndens beslut och ska bedrivas skyndsamt. Utredning i ärenden som rör barn och unga ska slutföras inom maximalt 4 månader. Inom denna tid ska även dokumentation och kommunikering av beslutsunderlaget ha genomförts.

Om barnet flyttar har den kommun som inlett utredningen en skyldighet att slutföra den. Den nya vistelsekommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som socialnämnden kan behöva för att fatta beslut i ärendet. Den nya vistelsekommunen kan samtycka till att ta över utredningen av ärendet.

Om det finns särskilda skäl kan nämnden i undantagsfall fatta beslut om förlängd utredningstid. Detta regleras i 20 kap. 3 § SoL. Förlängning kan motiveras om exempelvis en pågående polisutredning eller barnpsykiatrisk utredning inte hinner slutföras inom utredningstiden, eller utlåtande från institution avvaktas, *samt* att de är väsentliga för nämndens beslut i utredningen. Beslut om förlängd utredningstid gäller under begränsad tid och skälen för förlängning ska tydligt anges. Förlängningsbeslut ska fattas med mycket stor restriktivitet då kort utredningstid syftar till att stärka rättssäkerheten.

Ej godtagbara skäl

Godtagbara skäl är enbart omständigheter som socialtjänsten inte själv råder över; hög arbetsbelastning, byte av handläggare eller frånvaro av olika anledningar är inte godtagbara skäl.

I de fall en utredning inte slutförts inom 4 månader och godtagbara skäl ej föreligger ska en avvikelse upprättas.

3.4 Utredningsplan

En utredning ska inledas med en utredningsplan, där det framgår vad som ska klargöras i utredning och hur detta ska gå till, vilka kontakter som ska tas. Den ska vara skriftlig och ska upprättas tillsammans med den som ärendet gäller, samt undertecknas.

Utredningsplanen finns som ett BBIC dokument och ska användas som sådant. Tidsplan ska framgå för att säkerställa att utredningen kan slutföras inom utredningstiden. Inför utredningen ska det redogöras för vilka skyldigheter och rättigheter som gäller.

Vid utredningens bedrivande måste socialsekreterare väga de intrång i den personliga integriteten som en utredning medför mot de intressen som myndigheten ska tillgodose.

3.5 Barnets delaktighet i utredningen

En personlig kontakt med barnet under utredningstiden, förutsatt att barnet och vårdnadshavare samtycker till detta, är väsentligt för att utredningen ska genomföras av barnperspektivet. I de flesta fall har det stor betydelse för barnets bästa att ett samtycke finns från vårdnadshavares sida. Däremot behövs inte vårdnadshavares samtycke för att tala med barnet och utan vårdnadshavares närvaro om det finns behov av ingripande till barns skydd (20 kap. 7 § SoL). Samförstånd bör alltid eftersträvas och inför samtal med barn mot vårdnadshavarens vilja bör noggranna överväganden göras om behovet av att samtalet görs med hänsyn till barnets bästa. Barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden.

Om möjligt ska möten med barnet planeras in även i en annan miljö än hemmet. Så långt det är möjligt ska socialsekreterare vara flexibel i mötesplatser utifrån barnets önskemål. I de fall barnets vårdnadshavare är separerade och barnet träffar båda föräldrarna bör möte ske i båda hemmen.

Barnet ska informeras om vad som är skrivet om det som barnet själv har berättat, samt även till viss del informeras om det som framkommit från föräldrarna. Barnet ska ges faktisk möjlighet att kunna påverka och vara delaktig i utredningen. Barnet ska dock i viss mån befrias från ansvar, i den mening att barnet inte ska känna att det genom att uttrycka sin vilja och berätta om sin situation också tvingas ta ansvar för vilka beslut som fattas av socialtjänsten. Väljer barnet att inte uttrycka sig ska detta respekteras, då det också är en form av delaktighet. Sedan införande av ny socialtjänstlag 1 juli 2025 ska inte heller barnets inställning kartläggas på annat sätt, om barnet nekat till att uttrycka sig. I det enskilda fallet kan dock omständigheterna vara sådana att barnet inte har förmåga att ge uttryck för sina åsikter, inte ens om förutsättningar skapats t.ex. med hjälp av kommunikationsverktyg. Barnets åsikter får i sådana fall så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt⁷. Barnets delaktighet ska alltid framgå av dokumentationen.

⁷ Prop. 2024/25:89, s. 232

Socialnämnden får, om det krävs med hänsyn till barnets bästa och om det finns två vårdnadshavare, besluta om att vissa åtgärder till stöd för barnet får vidtas utan den ene vårdnadshavarens samtycke. Detta gäller åtgärder som psykiatrisk eller psykologisk utredning, behandling enligt hälso- och sjukvårdslagen, behandling i öppna former inom socialtjänsten och tillsättande av en kontaktperson eller kontaktfamilj inom socialtjänstlagen. Även några insatser enligt lagen om stöd- och service till vissa funktionshindrade omfattas⁸. Bestämmelsen är inte tillämplig då ingen av vårdnadshavarna samtycker.

3.6 Journalföring

Rättssäker handläggning och dokumentation är ett lagstadgat krav i arbetet som bedrivs inom socialtjänsten. Det ska genom journalanteckningarna gå att följa vad som händer i ärendet. Anteckningarna ska föras i kronologisk ordning, de bör vara kortfattade och innehålla tydliga hänvisningar till andra handlingar i akten som kan ge mer information. Åtgärder, faktiska omständigheter och händelser av betydelse ska antecknas. Anteckningarna ska föras fortlöpande och utan oskäligt dröjsmål.

Journalanteckningarna ska bygga på respekt för den enskildes integritet, vara baserade på korrekt underlag och inte vara värderande eller nedsättande. Uppgifter om tredje person ska undvikas så långt det är möjligt. Stor försiktighet ska iaktas när det gäller uppgifter om andra personer än de som är aktuella i ärendet.

Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och eventuella andra anteckningar som förs i ärendet. Av dokumentationen ska det tydligt framgå om den enskilde har en avvikande uppfattning om vad som sagts eller noterats⁹.

Vidare stöd i dokumentation i ärenden återfinns i Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*.

3.7 Utlåtanden / referenssamtal

Socialnämnden får inom ramen för en utredning konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs¹⁰. Detta kan göras utan vårdnadshavares medgivande, men ska om möjligt göras i samförstånd. Vid inhämtande av utlåtanden ska handläggaren vara specifik och tydlig i sitt uppdrag till respektive referent samt informera om hur utlåtandet kommer att användas.

Det är väsentligt att bedöma betydelsen av de utsagor som under utredningen görs av olika referenter för utredningen som sådan och de frågor som ska besvaras, med hänvisning till utredningsplanen. Viktiga reflektioner att göra i denna bedömning kan vara vilken relation referenten har till barnet/familjen, hur länge de känt familjen, hur ofta de träffas och om beskrivna uppgifter baseras på egna iakttagelser eller på andrahandsuppgifter. Vidare bör referentens kompetens att bedöma missförhållanden beaktas. Överdrivna och/eller generaliserande uttalanden från referenter som saknar saklig grund bör inte utan vidare återges ordagrant.

Ska längre utlåtanden ingå i den skriftliga sammanställningen av utredningen bör dessa bifogas som bilaga. Kortare utlåtanden och referenssamtal ska skrivas in under respektive rubrik i utredningen.

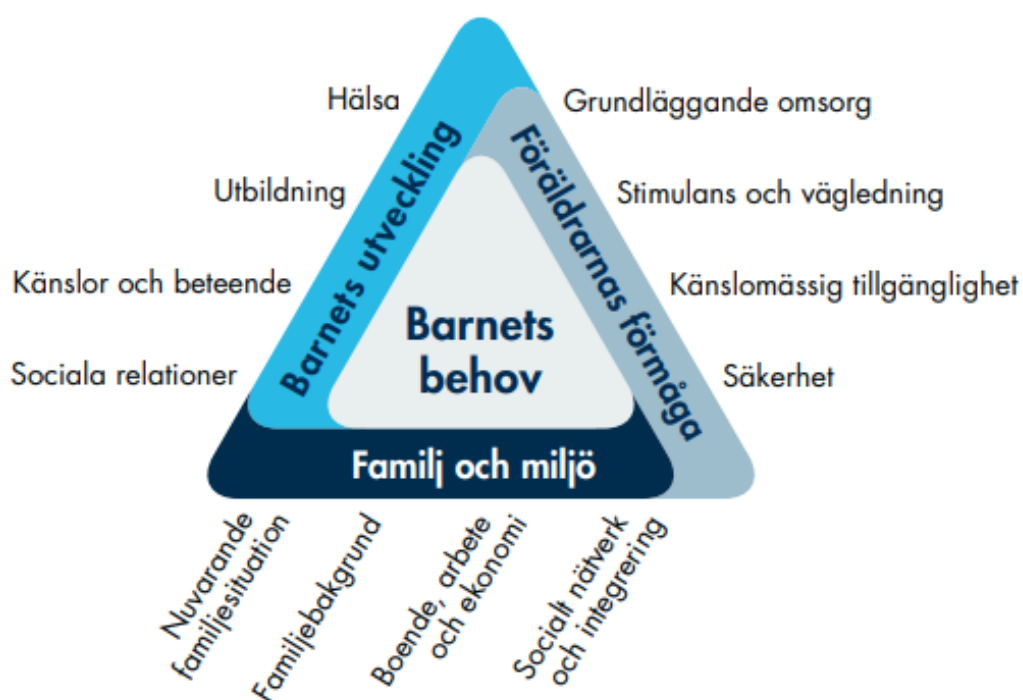
⁸ 6 kap. 13a § Föräldrabalken

⁹ 14 kap. 6 § SoL

¹⁰ 20 kap. 5 § SoL

3.8 Utredningens innehåll

Omfattningen av utredningen ska anpassas till de uppgifter om behov, missförhållanden och så vidare som är kända av socialtjänsten eller som tillkommer under utredningstiden. Den ska innehålla enbart relevanta fakta och ska begränsas till att avse omständigheter som har betydelse för bedömningen av den enskildes behov av stöd och hjälp. Utredningen ska skrivas på ett språk som är korrekt, sakligt och lättbegripligt. Som stöd kan BBIC-triangeln användas under hela handläggningsprocessen.

Figur 1: BBIC-triangeln, från Grundbok i BBIC (Socialstyrelsen, 2018)

Triangeln visar på vikten av en helhetssyn för att förstå barnets situation och behov, BBIC ger stöd i att kartlägga de tre sidorna och förstå hur de samspelar med varandra. Utgångspunkten för utredningen är att ta reda på barnets behov, om föräldrarna kan tillgodose dem och hur föräldrarnas eventuella problematik påverkar barnet. I BBIC betonas även omgivningens betydelse, det vill säga familj- och miljöfaktorerna. Dessa påverkar barnets utveckling såväl som föräldrarnas möjligheter att tillgodose barnets behov.

Varje beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning av vad som är bäst för just det barnet. Vid bedömningar bör hänsyn tas till hur samspelet mellan barn och föräldrar ser ut. Det är väsentligt att barnets delaktighet i utredningen framgår. Om samtal med barnet inte har genomförts ska detta tydligt framgå i utredningen, samt varför samtal ej skett. Vidare ska det framgå hur och vem som genomfört utredningen, såväl som samtliga kontakter som tagits.

3.9 Analys och bedömning

När relevanta uppgifter har redovisats, ska det beskrivas hur uppgifterna har bedömts, det vill säga hur analysen och bedömningsprocessen sett ut. Analysen ska visa hur barnets behov har bedömts och om det är relevant, vilka insatser som föreslås för att tillgodose barnets behov samt mottaglighet. Barnets egna åsikter ska tillmätas betydelse utifrån ålder och mognad. Barnet kan själv ha svårt att avgöra vad som är till det bästa, varför barnets vilja inte alltid sammanfaller med bedömningen av vad som är bäst för det. Föräldrarnas och barnets syn på föreslagen insats ska tydligt framgå. I bedömningen får inte uppgifter tillföras som inte tidigare redovisats i utredningen.

Analysen ska belysa om det har övervägts alternativa insatser. Vidare ska mål för insatser som föreslås framgå. För vidare information, se Socialstyrelsens handbok *Metodstöd för BBIC*.

3.10 KommunikERING

Allt material som påverkar beslutet i frågan ska kommuniceras med den eller de som berörs innan beslutet tas och ärendet avslutas, om detta inte är uppenbart obehövligt¹¹. Med uppenbart obehövligt avses material som inte ligger till grund för myndighetens beslut. Den enskilde ska få skälig tid på sig att lämna eventuella synpunkter eller på annat sätt yttra sig om materialet. Kommunikeringen ska ske inom utredningstiden, det vill säga fyra månader, och innan beslut fattas.

3.11 Avsluta utredning, beslut och överklagan

Utredningen kan utmynna i flera olika slutsatser, exempelvis att det finns behov av stödinsatser alternativt inget behov av stödinsatser. Nedan är möjliga beslut med vilka utredningen kan avslutas:

- erbjudande om insatser på frivillig grund. Beslut om bistånd, vårdplan och genomförandeplan upprättas
- avsluta utan vidare åtgärder, behov av insatser föreligger inte eller behov av insatser finns men vård enligt LVU föreligger inte
- förslag om socialnämndens arbetsutskott ska besluta att hos förvaltningsrätten ansöka om vård enligt LVU

Det finns möjlighet att följa upp ärenden där utredning visat att barnet har behov av stöd och hjälp men föräldrar och barn avböjer erbjudande om insats. Om förhållandena är sådana att LVU ej är tillämplig kan inga andra åtgärder vidtas än att ärendets utveckling följs upp. Beslut kan fattas att ärendet ska följas upp, en sådan uppföljning ska avslutas senast sex månader från det att utredningen har avslutats¹². Beslut om en sådan uppföljning fattas enligt 23 kap. 1 § SoL. Uppföljningen är att betrakta som en utredning och ska följa samma utredningsförfarande. Denna form av uppföljning görs med grund i socialtjänstens övergripande ansvar och skyldighet att hålla sig underrättad om barn och ungdomars situation. Mer information finns i Socialstyrelsens handbok *Utreda barn och unga* i kapitlet *Om insatser och uppföljning*.

Beslutsmotiveringen ska vara kort, koncis och anpassad efter varje ärende och vad som är relevant. Motiveringen ska inte enbart innehålla hänvisning till lagstiftning eller riktlinjer. Beslutet ska vara en slutsats av motiveringen och ska vara formulerat lättförståeligt, samt innehålla eventuella förbehåll.

¹¹ 25 § Förvaltningslag

¹² 23 kap. 5 § SoL

Insatser ska vara tidsbegränsade, längden på det tidsbegränsade beslutet beror på form av insats samt övriga omständigheter. Insatser som avser vård i familjehem eller i hem för vård eller boende ska alltid övervägas eller omprövas var 6:e månad¹³.

Ett avslagsbeslut kan överklagas. Överklagan ska ha inkommit skriftligen inom tre veckor från den dag då den enskilde tog del av beslutet.

4 Placerade barn och unga

4.1 Vårdplan

När barn och unga behöver vårdas utanför hemmet ska en vårdplan upprättas för den vård som avses. Vårdplanen ska innehålla vårdens syfte, val av vårdform, kontakt mellan barn och föräldrar, villkor för vårdens upphörande, placeringens längd och uppföljning, samt vilka åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för. Den ska upprättas som ett särskilt dokument och undertecknas så att det klart framgår att vårdnadshavare och den unge – förutsatt att hen fyllt 15 år – tagit del av den, förstått innehållet och huruvida de samtycker eller ej. Vårdplanen ska vara undertecknad innan beslut fattas. Om det inte går att få en underskrift ska det motiveras varför ett muntligt samtycke/inte samtycke ska vara gällande.

Vårdplanen ska vara realistisk och följas upp kontinuerligt. Mer information finns i Socialstyrelsens handbok *Placerade barn och unga*.

4.2 Genomförandeplan

Vid öppna insatser, förutom kontaktfamilj och kontaktperson, upprättas genomförandeplanen av utföraren tillsammans med barnet samt barnets vårdnadshavare. Gällande insatser kontaktfamilj och kontaktperson är det socialsekreteraren som upprättar genomförandeplanen.

Vid insatser som innebär att barnet vårdas utanför hemmet kompletteras vårdplanen med en genomförandeplan som upprättas av socialsekreteraren i samråd med barnet, vårdnadshavare och utförare. Av planen ska det framgå hur vården ska genomföras.

Genomförandeplanen ska beskriva målet med insatserna, när och hur dessa ska följas upp, umgänge med föräldrar, syskon, vårdnadshavare och andra närstående samt hur detta ska planeras, när och hur den unge ska ha kontakt med socialtjänsten samt den unges och dess vårdnadshavares syn på genomförandet av den planerade vården.

Genomförandeplanen ska regelbundet följas upp, vid placering minst var sjätte månad, och revideras vid behov. Genomförandeplanen ska också ses över i det fall vårdplanen revideras¹⁴.

4.3 Placeringsalternativ

4.3.1 Jourhem

Om det inte finns särskilda skäl, får ett barn placeras i ett jourhem i högst två månader efter att utredning avslutats¹⁵. Familjehemmet som agerar som jourhem ska vara utrett och godkänt.

¹³ 22 kap. 13 § SoL

¹⁴ 9 kap. 13 § SoL

¹⁵ 22 kap. 4 § SoL

Möjligheten att placera barnet hos en anhörig eller annan närstående ska alltid övervägas, vad som är barnets bästa ska dock alltid vara avgörande¹⁶.

För stadigvarande vård krävs socialnämndens medgivande för enskilde att i sitt hem ta emot underårig för vård och fostran¹⁷. Detta bör särskilt beaktas i situationer där placeringen inleds i ett akut skede och det blir aktuellt med förlängning av placeringen.

4.3.2 Familjehem

Ett familjehem kan antingen vara ett hem i barnets nätverk, eller ett hem där familjeföräldrarna inte har någon tidigare relation till barnet. Barnets bästa ska alltid beaktas vid överväganden om familjehem. Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran, vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt¹⁸.

Beslut om familjehem ska vara tidsbegränsat och övervägas eller omprövas minst var sjätte månad. I beslutet ska namnet på familjehemmet framgå, beslutet fattas som ett beviljande av placering i det specifika föreslagna familjehemmet.

Nämnden ska särskilt överväga en vårdnadsöverflyttning efter att barnet varit placerat i samma familjehem under två år. Frågan ska därefter övervägas varje år¹⁹.

4.3.3 Privatplacering

Ett barn får inte tas emot för stadigvarande vård och fostran i enskilt hem som inte tillhör någon av vårdnadshavarna, utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård. Medgivande eller beslut krävs emellertid inte då det avser placering hos förälder som inte har vårdnad.

En medgivandeutredning ska belysa om miljön är lämplig för barnet, samt om det föreligger goda förhållanden i det nya hemmet och dess omgivning. Socialnämnden i vårdnadshavarens hemkommun är skyldig att utreda frågan om medgivande vid privatplaceringar.

Barn som är privat placerade ska följas upp på liknande sätt som övriga placerade barn så att deras behov av stöd och hjälp blir tillgodosedda.

Det privata hemmet är inte att betrakta som ett familjehem avseende ersättning och liknande.

4.3.4 Hem för vård eller boende – HVB

Innan placering på HVB övervägs ska omfattande insatser ha prövats i form av öppna insatser. Innan en placering sker vid institution i utredningssyfte, bör möjligheten till en mer omfattande utredning på hemmaplan ha prövats.

Vid val av institution ska i första hand de institutioner som ingår i rådande ramavtal komma ifråga. Finns särskilda skäl kan andra institutioner bli aktuella. I dessa fall är det viktigt att det upprättas avtal med specificerade uppgifter vad det gäller uppsägning, kostnadshöjningar, vad som gäller vid avvikande vid förändrade förhållanden.

¹⁶ 22 kap. 1 § SoL

¹⁷ 22 kap. 2 § SoL

¹⁸ 9 kap. 2 § SoL

¹⁹ 22 kap. 14 § SoL

Ett beslut om hem för vård eller boende ska vara tidsbegränsat och övervägas minst var sjätte månad.

4.3.5 Särskilt Ungdomshem – SIS

Särskilt ungdomshem bedrivs av Statens institutionsstyrelse (SiS) och är ett boende för barn och unga som enligt 3 § LVU behöver stå under särskilt noggrann tillsyn. Detta på grund av kriminalitet, missbruk eller annat socialt nedbrytande beteende.

4.3.6 Skyddat boende

Sedan 1 april 2023 är skyddat boende en särskild placeringsform för barn, vilket innebär att barn som placeras på skyddat boende med en vårdnadshavare ska få sina behov utredda och ett beslut om placering. Insatsen ska följas upp på samma sätt som när barn placeras på HVB eller i familjehem. Insatsen ska övervägas var sjätte månad. Placering på skyddat boende förutsätter att vårdnadshavaren är över 18 år och är beviljad skyddat boende.

Den nya lagstiftningen innebär skärpta krav för vad som får bedömas vara ett skyddat boende. Inspektionen för vård och omsorg utfärdar tillstånd till skyddade boenden. Denna placeringsform för barn omfattar *endast* de boenden som uppfyller de krav på skydd för att få benämnas som skyddat boende. Övriga boendeformer som kan beviljas för våldsutsatta som exempelvis lägenhet, plats på vandrarhem, kvinnojour eller liknande, är inte en placeringsform för barn.

I de fall det finns samtycke från båda vårdnadshavare för placering av barnet med ena vårdnadshavaren på skyddat boende, beviljas insatsen med stöd av socialtjänstlagen. I de fall samtycke saknas från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska ansökan hos förvaltningsrätten göras och insatsen beviljas med stöd av lag om placering av barn i skyddat boende²⁰. Om behov finns, kan nämnden bevilja ett barn omedelbar insats i form av skyddat boende om den vårdnadshavare som barnet placeras med är myndig och samtycker till insatsen.

Inom ramen för samma lag har nämnden möjlighet att besluta om hemlighållande av vistelseort samt begränsning av umgänge för den vårdnadshavare som barnet inte är placerad med. Vårdnadshavaren som barnet är placerad med får ensam bestämma om hälsoundersökning, insatser enligt SoL med anledning av insatsen skyddat boende och val samt byte av skola eller förskola med anledning av placeringen. Separata rutiner för förfarandet i dessa ärenden återfinns i ledningssystemet.

4.4 Uppföljning – familjehem eller HVB

Vården av underåriga ska övervägas minst en gång var sjätte månad²¹. Socialnämnden ska noga följa vården av barnet²², främst genom:

- regelbundna, personliga besök i det hem där barnet vistas
- enskilda samtal med barnet
- samtal med de eller de som har tagit emot barnet i sitt hem
- samtal med vårdnadshavarna

Uppföljningen ska följa behovsområden enligt BBIC.

²⁰ Prop. 2023/24:31

²¹ 22 kap. 13 § SoL, respektive 13 § LVU

²² 5 kap. 1b§ SoF

Ett övervägande ska tas upp i socialnämndens arbetsutskott inom sex månader från det datum då placeringen verkställdes. En bedömning och ett ställningstagande för eller emot fortsatt vård ska göras. I LVU görs en skillnad utifrån anledningen till placeringen. Om placeringen skett med 2 § som grund (miljö) ska ett övervägande göras, vilket innebär att ett formellt beslut inte tas. Detta kan då inte överklagas. Har placeringen skett med 3 § (beteende) som grund ska en prövning göras, vilket innebär att ett formellt beslut fattas. Detta kan överklagas. Vad gäller beräkningen av tiden mellan två omprövningar, där ett beslut har överklagats till rätten, räknas sex månader från det att dom avkunnats i målet.

Vid vård enligt socialtjänstlagen, 2 § LVU och vid begränsningar av umgänge enligt 14 § LVU är huvudregeln att besluten ska övervägas. Övervägande av vård ska ske var 6:e månad och övervägande av umgänge, hemlighållande av vistelseort och flyttningsförbud övervägs var 3:e månad.

Omprövning skall dock göras om vårdnadshavaren eller barnet, om hen är över 15 år begär det. Det finns inga formkrav på hur en sådan begäran skall vara utformad. I tveksamma fall bör det utformas som en omprövning. Då handläggaren eller socialnämndens arbetsutskott anser det befogat kan också de ta initiativ till omprövning. Vid vård enligt LVU 3 § ska omprövning alltid göras.

4.4.1 Övervägning kontra omprövning

Syftet med ett *övervägande* är att ta ställning till om vården av barnet fortfarande behövs. För att kunna ta ställning till det krävs en redogörelse av hur vården har bedrivits och hur barnet och föräldrarnas förhållanden utvecklar sig. Denna redogörelse ska tas upp i socialnämndens arbetsutskott i form av ett övervägande. Avsikten är att utskottet ska överväga om vården fortfarande behövs samt att redogörelsen ska läggas till handlingarna. Detta är inget formellt beslut och kan därmed inte överklagas. Finner socialnämndens arbetsutskott vid sitt övervägande att frågan bör prövas ska utskottet återremittera ärende för komplettering av beslutsunderlaget. Detta innebär att ärendet ska återkomma till utskottet i form av en omprövning.

När det handlar om en *prövning om fortsatt vård* skall förvaltningslagens bestämmelser om parts rätt till insyn, kommunikation, parts rätt att meddela sig muntligt samt att närvara under sammanträdet med mera iakttas. Vid en prövning om fortsatt vård fattas ett formellt beslut av socialnämndens arbetsutskott, vilket innebär att det är överklagningsbart.

5 Öppna insatser

Socialnämnden ansvarar för att det finns tillgång till öppna insatser för att möta barn, unga och vårdnadshavares olika behov. För barn som är över 15 år kan beslut om öppna insatser fattas utan vårdnadshavares samtycke, förutsatt att det bedöms lämpligt samt att barnet begär eller samtycker till det. Exempel på öppna insatser är föräldrastöd, personligt stöd till barn och unga samt gruppverksamhet. Även kontaktfamilj och kontaktperson är öppna insatser. I samtliga insatser ska vårdplan och genomförandeplan upprättas.

Begreppet öppna insatser är separat från begreppet "icke biståndsbedömda insatser". Exempelvis krävs biståndsbeslut för kontaktfamilj och kontaktperson, men de är att betrakta som öppna insatser.

5.1 Kontaktperson och kontaktfamilj

Syftet med insatsen kontaktperson är att få en god förebild, en trygg vuxen och bryta isolering, alternativt att hjälpa och stödja barnet till ett bra umgänge med sina föräldrar.

Syftet med kontaktfamilj är oftast att avlasta föräldrar samt utöka barnets eller ungdomens nätverk och ge stöd och stimulans.

Anhöriga till barnet bör inte tillsättas som kontaktfamilj/kontaktperson då de redan ingår i barnets naturliga nätverk. Det bör inte ställas krav på någon särskild yrkeskompetens. Uppdraget ska ha ett tydligt mål vilket ska följas upp regelbundet genom träffar med den enskilde och kontaktpersonen/-familjen. Syftet är att insatsen i regel inte ska behövas under längre tid, utan att insatsen ska bidra till att den unge själv får ett tryggt nätverk.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

För unga under 21 år kan en särskilt kvalificerad kontaktperson utses om det finns ett behov av stöd och vägledning där särskild kompetens krävs²³, kontaktpersonen bör ha relevant utbildning och/eller erfarenhet av psykosocialt arbete med ungdomar. Syftet med insatsen är att motverka risken för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller annat socialt nedbrytande beteende samt stärka barnets eller ungdomens resurser och nätverk.

Kontaktpersonen bör följa utvecklingen hos den unge, motivera denne till skolarbete, arbete och lämpliga fritidsaktiviteter. Uppdraget innebär även nära kontakter med vårdnadshavare och övrigt nätverk, och kommer innefatta viss kontroll och uppföljning.

För barn under 15 år får kontaktperson och särskilt kvalificerad kontaktperson endast utses om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det.

Målgruppen är barn som har ett litet nätverk, bristande vuxna förebilder samt en icke-fungerande skolgång/sysselsättning/fritid i kombination med social isolering, missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende samt om barnet har psykisk- och/eller neuropsykiatrisk problematik.

Det är enligt 22 § LVU möjligt att oberoende av den unges samtycke utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Som särskilt kvalificerad kontaktperson enligt 22 § LVU bör enbart erfarna och professionella uppdragstagare anlitas.

6 Hedersrelaterat hot och våld

De rutiner som gäller i normala fall kan i vissa fall skada barn som är utsatta för hedersrelaterat hot och våld. Exempelvis kan det vara särskilt känsligt hur och när kontakt tas med föräldrarna. Vidare kunskapsstöd för yrkesverksamma inom socialtjänsten finns bland annat på Kunskapsguiden, samt på Hedersförtryck.se. I kommunens ledningssystem återfinns rutiner och checklistor som stöd för handläggare vid handläggning av dessa ärenden.

²³ 13 kap. 7 § SoL samt 22 § LVU

7 Handläggning utifrån lagen om vård av unga (LVU)

I situationer där det bedöms finnas en påtaglig risk för barnets hälsa och utveckling, samt saknas möjlighet att bedriva vården med stöd av tillförlitligt samtycke från barn och/eller vårdnadshavare kan socialnämnden vidta beslut och ansöka om vård för barn enligt LVU. Förutsättningarna för denna form av beslut regleras i lagen, där barn och unga kan beredas vård med stöd av 2 § LVU och/eller 3 § LVU. Lagen ger också möjlighet till att omedelbart fatta vissa beslut, så som omedelbart omhändertagande och tillfälligt reseförbud i väntan på rättsens beslut om vård.

Ytterligare metodstöd återfinns i Socialstyrelsens handbok *LVU*.

7.1 Omedelbart omhändertagande

I situationer där det bedöms sannolikt att barnet eller den unge under 20 år behöver beredas vård med stöd av LVU och då beslutet från rätten inte kan avvaktas kan socialnämnden fatta beslut om omedelbart omhändertagande²⁴. Beslutet gäller omedelbart och kan inte överklagas. Nämnden ska skriftligen underrätta rätten om beslutet inom en vecka från den dag då beslutet fattades, därefter ska rätten meddela om beslutet fastställs eller inte.

Det omedelbara omhändertagandet upphör att gälla om ansökan om vård eller fortsatt omhändertagande inte gjorts inom angiven tid, samt när rätten avgör frågan om vård eller fortsatt omhändertagande.

7.2 Ansökan om vård

Beslut om vård enligt LVU meddelas av rätten efter en ansökan om vård enligt 4 § LVU från socialnämnden. Socialnämndens underlag för ansökan inhämtas via en utredning enligt 14 kap. 2 § SoL. Innehållet i ansökan regleras i 4 § LVU. Om vården inte har påbörjats inom fyra veckor från det att beslutet vann laga kraft upphör rättsens beslut att gälla. Vården ska alltid påbörjas utanför det egna hemmet, men nämnden får medge att barnet får vistas i det egna hemmet om det antas bäst främja vården.

7.3 Utreseförbud

Nämnden kan fatta beslut om tillfälligt reseförbud, eller ansöka om reseförbud hos rätten med stöd av LVU. Detta kan ske när det finns misstanke om att en person under 18 år riskerar att föras utomlands eller lämna Sverige i syfte att ingå äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse, eller könsstympas²⁵. Tillfälligt reseförbud fattas av socialnämnden i de fall när rättsens beslut om utreseförbud inte kan avvaktas, med hänsyn till risken för barnet.

7.4 Uppföljning, övervägande och omprövning vid placering

I de fall barnet beretts vård med stöd av 2 § LVU ska socialnämnden minst var sjätte månad överväga om vård enligt lagen fortfarande behövs och hur den ska utformas. I de fall vård beretts

²⁴ 6 § LVU

²⁵ 31 a § LVU

med stöd av 3 § LVU ska socialnämnden inom sex månader från dagen för verkställighet av beslut pröva om vården med stöd av lagen ska upphöra. Denna fråga ska därefter prövas fortlöpande inom sex månader från senaste prövning²⁶.

Vård enligt 2 § LVU får inte upphöra förrän det kan bedömas att omständigheterna har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt²⁷. När tvångsvården upphör är nämnden skyldig att följa upp barnets situation.

7.5 Flyttningsförbud

I fall där det bedöms skadligt för barnet att flytta från ett familjehem kan nämnden ansöka om flyttningsförbud. Exempel på situationer där flyttningsförbud kan vara aktuellt är:

- i avvaktan på att en ansökan om att barnet ska placeras enligt LVU prövas
- i avvaktan på att fråga om vårdnadsöverflyttning prövas

Innan vård i familjehem upphör måste nämnden överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud. Förbudet ska därefter övervägas minst var tredje månad. Vidare metodstöd återfinns i Socialstyrelsens handbok *Placerade barn och unga – handbok för socialtjänsten*.

8 Vårdnadsöverflyttning

När ett barn varit placerad i samma familjehem i två år ska nämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. § 8 FB. Därefter ska frågan övervägas årligen. Vad som ska beaktas vid dessa överväganden regleras i 22 kap. 14 § SoL samt 13 § LVU. Ställningstagandet ska dokumenteras. Vårdnadsöverflyttning kan ske mot vårdnadshavarens vilja. Detta är då en process som förs i allmän domstol med vårdnadshavaren som motpart, varför det är av största vikt att socialtjänsten kan visa att möjligheter att skapa förutsättningar för barnet att återförenas med sina biologiska föräldrar är uttömda. Vid en överflyttning av vårdnaden är det viktigt att alla är informerade om konsekvenserna, i synnerhet familjehemmet vars ansvar förändras.

I bedömningen bör följande punkter särskilt beaktas:

- bestämmelser/kriterier enligt gällande lagstiftning
- barnets ålder vid placeringen, samt vid överflyttningen
- placeringstidens längd
- barnets relation till de biologiska föräldrarna, samt till familjehemsföräldrarna
- relationen mellan familjehem och biologiska föräldrar
- barnets egen inställning
- barnets möjlighet till fortsatt umgänge med ursprungsfamiljen
- socialtjänstens fortsatta ansvar – ekonomi, behov av stöd, m.m.

Vad innebär en vårdnadsöverflyttning

- beslut enligt LVU och SoL upphävs
- ersättning till vårdnadshavare utgår enligt 22 kap. 15 § SoL
- föräldrarnas underhållsskyldighet kvarstår
- vårdnadshavare har rätt till dubbla underhållsstöd enligt 3 § 2 st. samt 8 § 4 st. lag om underhållsstöd

²⁶ 13 § LVU

²⁷ 21 § LVU

- barnet har rätt till underhållsstöd och alla andra förmåner som kan falla ut om föräldrar avlider
- vårdnadshavare har rätt till barnbidrag och föräldrapenning enligt 4 kap. 2 § AFL
- vårdnadshavare har rätt till vårdbidrag
- föräldrar har rätt till umgänge
- bistånd som barnet behöver måste sökas i vårdnadshavarens kommun
- vårdnadshavarens försäkringar omfattar i normalfallet även barnet
- barnet har kvar arvsrätten efter sina föräldrar. Om barnet ska ärva vårdnadshavaren krävs testamente

9 Unga lagöverträdare

Nämnden ansvarar för att identifiera barn och unga som riskerar att utvecklas på ett ogynnsamt sätt med anledning av brottslig verksamhet, samt tillgodose deras behov av stöd och skydd. Barn och unga som begår brott ska i första hand få insatser från socialtjänsten och så långt det är möjligt hållas utanför kriminalvården och frihetsberövande insatser. Ytterligare vägledning, se Socialstyrelsens handbok *Barn och unga som begår brott*.

Särskilda bestämmelser om hur polis, åklagare och domstol ska handlägga mål och ärenden där den misstänkte inte ännu fyllt 21 år återfinns i lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). I övriga fall är rättegångsbalken gällande.

9.1 Socialnämndens brottsförebyggande ansvar

Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet enligt 6 kap. 8 § SoL. Insatser ska sättas in i ett tidigt skede och särskilda brottsförebyggande och återfallsförebyggande insatser behöver användas. Socialtjänsten är en viktig aktör i det tvärssektoriella verksamhetsfältet som är brottsförebyggande arbete, inte minst vad gäller att motverka och förebygga att barn och unga faller in i kriminalitet.

9.2 Yttrande till åklagarmyndighet

Beslut i åtalsfråga måste föregås av ett yttrande från socialnämnd då barn under 18 år misstänks för att ha begått ett brott²⁸. Åklagarmyndigheten kan underlåta att begära yttrande om brottet är ringa, det är uppenbart att åtalsunderlåtelse kan ges eller att det annars är obehövligt.

Socialnämnden ska även utan samband med yttrande lämna åklagaren de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

Ett yttrande från socialnämnden ska innehålla uppgifter om tidigare åtgärder, pågående åtgärder och planerade åtgärder i form av en plan, personlig utveckling och levnadsomständigheter ska ingå i yttrandet.

I begäran framkommer vad åklagaren önskar svar på, vilket oftast inkluderar huruvida ungdomstjänst anses aktuellt eller inte. Begäran om yttrande innefattar alltid en uppgift om när yttrandet ska vara åklagaren tillhanda. När begäran om yttrande inkommer ska utredning enligt 14 kap. 2 § socialtjänstlagen inledas. Anledningen är att begäran föregås av misstanke om brott av

²⁸ 11 § LUL

underårig och denna kännedom innebär att den unges behov av stöd och hjälp måste bedömas. En begäran om yttrande ska därmed behandlas som en anmälan.

Ett yttrande ska kommuniceras med den som yttrandet rör enligt 17 § förvaltningslagen. Kommunicering ska ske innan yttrandet lämnas till åklagaren, för att den enskilde ska ha möjlighet att yttra sig över uppgifterna.

10 Överflyttning av ärende till annan kommun

Huvudprincipen är att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda av bosättningskommunen²⁹, om inte annat följer av 26 kap. 2-4 §§ SoL.

Det kan i enskilda fall vara lämpligt att ärenden flyttas till en annan kommun. En förutsättning för att ett ärende ska kunna överflyttas är att den som berörs av ärendet har *starkast anknytning* till den kommunen. Vid bedömning ska hänsyn tas till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet samt omständigheter i övrigt. Den enskildes vilja ska tillmätas mycket stor betydelse vid den eventuella rättsliga prövningen av ett ärende om överflyttning. Att flytta över ett ärende mot den enskildes vilja bör i normalfallet inte förekomma. I ärenden som berör barn ska alltid barnperspektivet beaktas.

Exempel på när en överflyttning kan bli aktuell:

- vårdnadshavaren till ett barn placerat i familjehem eller HVB har flyttat från placeringskommunen, om syftet är att barnet ska återvända hem
- när yngre barn placeras långsiktigt i familjehem i en annan kommun
- när familjehemsplacerade barn är på väg ut i eget boende, i samma kommun som familjehemmet finns
- en placerad persons anknytning till placeringskommunen har tunnats ut eller upphört
- ärenden där en kommun enligt 26 kap. 9 § SoL slutför en utredning och fattar beslut fast barnet har flyttat från kommunen. Om vistelsen i den nya kommunen kan antas bli varaktig kan det vara motiverat att flytta över ärendet.

I de fall kommuner inte kan komma överens finns en möjlighet för den socialnämnd som yrkar på att flytta över ärendet att få frågan prövad av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), genom att lämna ansökan vidare till myndigheten. IVO:s beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten.

Begäran om överflyttning av ärende fattas enligt nämndens delegationsordning av enhetschef, beslut om att ta emot ärende från annan kommun fattas av socialnämndens arbetsutskott.

²⁹ 26 kap. 1 § SoL